

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli d. 7 April 1869, kl. 5 e. m.

Betänkande, angående stämpelpappersafgiften.

Jemlikt § 40 Riksdags-ordningen får Bevillnings-Utskottet härmed dels afgifva Betänkande i anledning af de inom Kamrarne väckta och till Utskottet hänvisade motioner, som afse ändring i vissa delar af Kongl. Kungörelsen af den 23 November 1866, angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas, dels i sammanhang dermed redogöra för de rättelser, som Utskottet vid dess i öfrigt anställda granskning af nämnda Kongl. Kungörelse funnit vara af behovet påkallade.

Sådana ändringar och rättelser hafva yrkats eller af Utskottet funnits angelägna vid följande stadganden, nemligen:

§ 6.

Köpebref å fast egendom skola enligt gällande stadgande beläggas med stämpel till belopp af 60 öre för hvarje fulla 100 R:dr af värdet, beräknadt efter köpeskillingen, när denna är bestämd endast i penningar, men efter nästföregående årets taxeringsvärde, i den händelse att uti köpebrefvet vissa förmåner eller tjänstbarheter äro för längre eller kortare tid säljaren eller hans rättsinnehafvare förbehållna och den derjemte uti penningar bestämda köpeskillingen icke öfverstiger fastighetens taxeringsvärde; hvaremot, om den kontanta köpeskillingen öfverstiger detta värde, densamma skall tjena till grund för beräkningen af stämpelns belopp.

Under åberopande af det förhållande, att vid köpeaftal om fast egendom köpare och säljare stundom lära göra sig skyldige till det förfarande att i köpe-

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 5 Saml. 1 Afd. 7 Häft.

afhandlingen utsätta köpeskillingen till lägre belopp, än den blifvit öfverenskommen, för att sålunda undandraga sig behörig stämpelafgift till Kronan, har Herr *A. Reutercrona* inom Andra Kammaren (motion N:o 42), på det sådant missbruk måtte hämmas och Staten komma i åtnjutande af sin tillbörliga inkomst på denna skattetitel, föreslagit: »att chartastämpel å köpebref må beräknas, likasom den å bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, alltid efter nästföregående årets taxeringsvärde å fastigheten, när detta öfverstiger köpeskillingen».

Af ofvananfödda stadgande framgår tydligen, enligt Utskottets åsigt, att lagstiftaren velat ålägga köp och försäljning af fast egendom en stämpelbeskattning, utgående i ett visst förhållande till egendomens verkliga värde vid transaktionens avslutande, och ansett detta värde säkrast uttryckas genom den dervid öfverenskomna köpeskillingen. Det har följaktligen blifvit stadgadt såsom regel, att köpeskillingen skall utgöra grunden för beräkningen af stämpelskattens belopp; och det är endast när densamma icke kunnat säkert utrönas, det vill säga icke varit uteslutande bestämd i penningar, utan till större eller mindre del äfven i åtskilliga förmåner eller tjänstbarheter, som taxeringsvärdet blifvit erkänt såsom beräkningsgrund. Det är för en sådan uppfattning visserligen å ena sidan uppenbart att Statens rätt verkligen kränkes genom det i motionen anförda bedrägliga förfarandet, att i köpeafhandlingen utsattes köpeskillingen till lägre belopp än den blifvit öfverenskommen, men det är å andra sidan lika obestridligt, att motionärens förslag, att taxeringsvärdet, såvida det ej understiger köpeskillingen, alltid skulle utgöra grunden för bestämmande af stämpelns belopp, gör det nu stadgade undantag till regel och dermed äfven kränker köparnes och säljarnes i gällande författning erkända rätt att få stämpelskatten beräknad efter egendomens försäljningspris. En sådan lagstiftningsåtgärd, i ändamål att förebygga ett svikligt förfarande, som enligt Utskottets förmenande endast ganska sällan torde förekomma, skulle sålunda rubba den nu antagna otvifvelaktigt riktiga och billiga beskattningsgrunden och på samma gång, åtminstone under nuvarande förhållanden, då taxeringsvärdet å fast egendom i många fall torde icke obetydligt öfverstiga det pris, som vid försäljning kan betingas, föranleda dertill att Staten komme att utkräfvä en större skatt af dylika transaktioner än den nu medgifna, redan ganska betydliga, hvilket åter i sin mån skulle ytterligare betunga afsättningen af fast egendom och förringa dess redan ganska tryckta värde; hvarför Utskottet får hemställa:

1:o)

att Herr *A. Reutercronas* motion (N:o 42) icke må till någon åtgärd föranleda.

Inom Första Kammaren har Friherre *Carl Raab* (motion N:o 29), i afsigt att öka Statsverkets inkomster, föreslagit, bland annat, att alla afflyttningsbetyg, prestbetyg, orlofseddlar och legala intyg beläggas med en billig afgift af högst

25 öre; och har motionären antagit det denna afgift borde lemna en årlig behållning till Statsverket af en million R:dr.

Utan att yttra sig öfver den större eller mindre sannolikheten af denna beräkning, för hvilken någon grund icke blifvit i motionen uppgifven och icke heller, så vidt Utskottet har sig bekant, kan ur tillgängliga statistiska handlingar hemtas, vill Utskottet endast erinra, huru den föreslagna nya afgiften skulle komma att till största delen utkrävas af den arbetssökande och tjänande klassen, hvilken väl minst bör med nya skatter betungas; hvarför Utskottet hemställer,

2:o)

att Friherre Carl Raabs motion (N:o 29) i omförmälda hänseende lemnas utan afseende.

Den genom författningens § 7 åtskilliga fromma stiftelser, såsom kyrkor, hospitaler och fattigvårdsinrättningar, medgifna frihet från stämpelafgift i alla dem rörande mål, har, enligt hvad Utskottet varit i tillfälle inhemta, erhållit en så vidsträckt tolkning att till och med till dylika fromma stiftelser utställda skuldebref, då de för in-teckning i fast egendom vid domstol uppvisats, blifvit från stämpel befriade. Om också en dylik tolkning kan med författningens nuvarande ordalydelse försvaras, antager dock Utskottet, att den destomindre öfverensstämmer med författningens mening, som stämpelafgiften för in-tecknade skuldebref åtminstone i de flesta fall läser drabba låntagaren och den ifrågavarande afgiftsfriheten således endast undantagsvis komme de långifvande milda stiftelserna till godo. I allt fall är det lätt insedt, att en dylik afgiftsfrihet för pantförskrifningar, som i allmänhet hafva löpande egenskap, skulle kunna leda till ganska betänkliga missbruk. Till förekommande deraf har Utskottet ansett nödigt, att ett bestämdt stadgande i författningen införes; och torde detta lämpligast kunna ske genom ett tillägg vid den i § 6 förekommande rubriken *skuldebref*. Utskottet hemställer alltså att denna rubrik måtte erhålla följande förändring:

3:o)

(Nuvarande lydelse).

Skuldebref af alla slag, godkända räkningar, godkända eller protesterade vaxlar och enskilda assignationer, de må innehafvas af enskilda personer eller publika verk, böra, då de för domaren eller exsekutor uppvisas, förses med stämpel till 25 öre för hvarje fulla

(Föreslagen lydelse, hvori förändringen är med kursiv stil utmärkt).

Skuldebref af alla slag, godkända räkningar, godkända eller protesterade vaxlar och enskilda assignationer, de må innehafvas af enskilda personer, publika verk, *fromma stiftelser eller andra enligt § 7 från stämpelafgift befriade inrättningar*, böra, då de för domaren eller

100 R:dr af det kapitalvärde, för hvilket inteckning eller betalning sökes; dock äro dessa handlingar från stämpel fria när de i konkurs bevakas.

exsekutor uppvisas, förses med stämpel till 25 öre för hvarje fulla 100 R:dr af det kapitalvärde, för hvilket inteckning eller betalning sökes; dock äro dessa handlingar från stämpel fria när de i konkurs bevakas.

§ 7.

Då, enligt hvad Utskottet inhemtat, vid tillämpningen af författningen någon ovisshet försports,* huruvida icke under den i § 7 åt *hospitaller i alla dem rörande mål* medgifna frihet från stämpelskyldighet borde inbegripas äfven *lasaretter*, såsom med dessa inrättningar till ändamål och verksamhet väsendtligen likartade, har Utskottet ansett sådan frihet böra genom ett bestämdt stadgande *lasaretterna* tillerkännas, och få sålunda föreslå att nuvarande rubrik: *Hospitaller i nämnda § 7* må få ändras till

4:o)

Hospitaller och Lasaretter i alla dem rörande mål.

§ 10.

Denna paragrafs mom. 2 stadgar att "hvar och en, som på kredit emottager stämpelpapper, bör för det sålunda undfångna beloppet ställa behörigen pröfvad och godkänd borgen af en eller flera, såsom för egen skuld." Då likväl genom Kongl. Kungörelsen den 15 Mars 1867 lemnats Statens tjenstemän obetaget att till säkerhet för om händer hafvande medel antingen ställa borgen eller nedsätta Statens eller andra räntebärande obligationer, utfärdade af sådana verk och inrättningar samt större bolag och föreningar, som efter erhållna, af Kongl. Maj:t meddelade oktrojer eller fastställda reglementen träd i verksamhet, synes icke giltigt skäl förefinnas att undandraga särskildt försäljningsman af stämpladt papper denna förmån och att, på sätt genom författningens föreskrift nu sker, med förkastande af hvarje annan fullgod säkerhet, nödga honom att ställa borgen, så mycket mindre som borgenssystemet väl lika litet i detta fall som i allmänhet bör uppmuntras. Utskottet hemställer alltså att § 10 mom. 2 må erhålla följande lydelse:

5:o)

Hvar och en, som på kredit emottager stämpelpapper, bör för det sålunda undfångna beloppet ställa *säkerhet antingen* genom behörigen pröfvad och godkänd borgen af en eller flera, såsom för egen skuld, *eller ock genom obligationer i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen den 15 Mars 1867.*

§ 11.

Denna § stadgar att vid redogörelses afgifvande för på kredit emottaget stämpelpapper, vare sig till försäljning eller till användande i och för utöfningen af embete eller tjänst, eger den redovisande att såsom ersättning för möda, skrifmaterialier, postporto, m. m. beräkna sig till godo, i Stockholm 4 och i landsorten 5 procent af det försälda eller använda beloppet af stämpelpapper. Under förmenande att den för försäljning i Stockholm medgifna provisionen vore alltför hög i förhållande till det dermed förenade besvär, har inom Andra Kammaren Friherre *Johan Liljencrantz* (motion N:o 309) föreslagit: "att inom embetsverken i Stockholm ej må beräknas högre provision för försäldt stämplat papper än *en* procent".

Utskottet torde i anledning af detta förslag böra erinra, att författningen visserligen stadgar, det i Stockholm Statskontoret och i öfriga städer samt å landsbygden Konungens Befallningshafvande skola förordna nödigt antal kontor och personer för försäljning af stämplat papper emot därför medgifven försäljningsprovision, men att författningen derjemte medgifver en lika provision för embetsverk och embetsmän, hvilka, emot redovisningsskyldighet och borgen, emottaga det för utöfning af deras embete erforderliga belopp stämpelpapper, genom hvilket sednare medgifvande antagligen åsyftas att förmå dessa embetsverk och embetsmän att frivilligt åtaga sig sådan försäljning för att derigenom bereda allmänheten fördelen att lättare och framför allt just hos den myndighet, der en karterad handling skall företes, alltid kunna erhålla behöfliga, den stämpelskyldiga handlingen motsvarande kartor, samt att den sålunda till viss procent af försäljningsbeloppet anslagna provisionen utgör godtgörelse för de med försäljningen, redovisningen, borgens anskaffande m. m. förenade kostnader och besvär. Att den skattskyldiga allmänheten till fullo vetat uppskatta och begagna dessa tillfällen att med minsta möjliga tidspillan erhålla kartor, bevisas deraf att i Stockholm, enligt general-räkningen öfver stämpelpappersuppbördens för år 1867, sådant papper blifvit vid Statens försäljningskontor försäldt för endast 42,538 R:dr 85 öre, men deremot hos olika embetsverk och kollegier för ej mindre än 169,391 R:dr 40 öre. Nämnda general-räkning utvisar tillika att i Stockholm försäljningsprovisionen utgått med följande belopp, nemligen:

till Kongl. Hof-expeditionen	24,70,
„ „ Justitie-stats-expeditionen	190,36,
„ „ Justitie-revisions-expeditionen	803,04,
„ „ Landtförsvars-expeditionen	515,50,
„ „ Sjöförsvars-expeditionen	148,70,
„ „ Civil-expeditionen	343,00,
„ „ Finans-expeditionen	148,37,
„ „ Ecklesiastik-expeditionen	334,45,

till Kongl. Svea Hof-rätt	477,09,
„ Stockholms stads Magistrat	3,052,91,
„ Öfverståthållare-embetet	324,00,
„ Kongl. Tullverket	228,00,
„ Kongl. Kommers-kollegium	186,60,
„ Stockholms stads Försäljningskontor	1,707,46.

För Statsverket måste det naturligen vara önskligt att kunna så mycket som möjligt förminska kostnaderna för uppbörden af stämpelpappersafgiften och att således i den hittills anslagna försäljningsprovisionen bereda all den nedsättning, som å ena sidan med en betryggad redovisning och å andra sidan med allmänhetens bekvämlighet att utan särskilda omgångar och besvär kunna bekomma stämplat papper må vara förenlig. Huruvida åter denna Statsverkets trygghet samt allmänhetens bekvämlighet lika väl kunna tillgodoses genom försäljningens verkställande endast i särskilda dertill inrättade kontor, som genom dess fördelning tillika på de olika embetsverken, torde icke vara tvivelaktigt. Åtminstone synes det förhållande att från allmänhetens sida icke försports någon klagan öfver det sätt, hvarpå stämpelpappersförsäljningen hittills varit ordnad, utmärka att dermed varit väl bestäldt. Det lärersåledes få anses angeläget, att man härutinnan icke vidtager någon sådan förändring, hvarigenom allmänhetens bekvämlighet i någon mån uppoftas, under det att Statsverket möjligen får vidkännas en oförminskad uppbördskostnad. Dertill skulle dock det af motionären framställda förslaget sannolikt kunna leda. Försäljningsprovisionens nedsättning från 4 till 1 procent vid olika embetsverken kunde nämligen föranleda dertill, att någon tjänsteman vid de olika embetsverken icke funnes villig att åtaga sig försäljningen med dermed förknippad skyldighet att ställa säkerhet, afgifva redovisning och vidkännas det betalningsansvar, i händelse af misräkning, tillgrepp eller annan möjlig förlust, som vid hvarje dylikt bestyr kan drabba uppbördsmanen, och såsom tjenstepligt kan det svårigen åläggas annan än dertill antagen uppbördsman att ombesörja ifrågasvarande särskilda uppbördsmanabestyr. Det låter sig derjemte antagas, att den tjänsteman vid embetsverken, som har att verkställa kartering af derifrån utgående expeditioner, föredroge att från det allmänna försäljningskontoret efter öfverenskommelse med dess föreståndare i smärre poster efter förekommande behof requirera erforderligt stämpelpapper, emot eller utan delning af den samma föreståndare tillkommande högre försäljningsprovisionen. I båda fallen ginge den påräknade besparingen för Statsverket förlorad och i det förra åsidosattes tillika det allmänheten nu beredda bekvämare tillfälle att erhålla behöfliga kartor.

Ehuru Utskottet af dessa skäl funnit sig icke kunna understödja Friherre Liljencrantz' motion om ensidig nedsättning af provisionen för de tjänstemän vid embetsverken i Stockholm, som ombestyr försäljningen af stämpelpapper, har Utskottet likväl ansett sig kunna och böra ifrågasätta en allmän nedsättning af denna

försäljningsprovision, så i Stockholm som i landsorten. Härvid förtjenar, enligt Utskottets tanke, att bemärkas att Statsverket i Stockholm genom Statskontoret och i landsorten genom landtränterierna tillhandahåller försäljningsmännen deras behof af stämpladt papper, och att försäljningsmännens besvär med requisition och afhemtning af sådant papper samt med aflemnande af redovisning för influtna försäljningsmedel är alldeles detsamma i Stockholm och i de landsortsstäder, hvarest landtränterier finnas. Endast i andra städer och på landsbygden blifver detta besvär tyngre och förenadt med större äfventyr såväl vid afhemtning af det stämplade papperet som vid leverering af liqviden för detsamma; hvarjemte man torde äfven såsom regel kunna antaga, att försäljningssumman blifver mindre på dessa sednare orter än på de förra. Vid sådana förhållanden och under antagande att en provision af 3 procent i Stockholm och de städer, der landtränterierna äro belägna, samt af 4 procent i öfriga städer och å landsbygden kunde utgöra lämplig ersättning för de med försäljningen af stämpladt papper förenade kostnader och besvär, har Utskottet funnit sig böra föreslå:

6:o)

att första momentet af § 11 må erhålla följande lydelse: Vid redogörelses afgifvande för på kredit emottaget stämpelpapper, vare sig till försäljning eller till användande i och för utöfningen af embete eller tjänst, ege den redovisande, att såsom ersättning för möda, skrifmaterialier, postporto m. m. beräkna sig till godo, i Stockholm samt i länsresidensstäderna 3 och i öfriga städer samt å landsbygden 4 procent af det försälda eller använda beloppet af stämpelpapper.

Enär Utskottet icke ansett anledning vara för handen att i öfrigt nu föreslå ändring i gällande författning angående stämpelpappers-afgiften, får Utskottet hemställa:

7:o)

att, med iakttagande af de förändringar, som härofvan blifvit föreslagna, de i Kongl. Kungörelsen den 23 November 1866, angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas, i öfrigt meddelade bestämmelser må af Riksdagen antagas att tjena till efterrättelse från nästkommande års början till slutet af det år, under hvars lopp ny stämpelpappers-bevillning varder af Riksdagen fastställd.

Stockholm den 7 April 1869.

På Utskottets vägnar:

C. J. Oscar Alströmer.

Reservationer:

emot Utskottets hemställan under § 11:

1:o af Herrar *Bennich* och *Hallenborg*; samt

2:o af Herrar Friherre *Alströmer* och *Kinmanson* hufvudsakligast med afseende å den af Utskottet förordade förändring deri att procentbeloppet skulle äfven för försäljningsmän i länsresidensstäderna nedsättas till likhet med hvad för försäljningsmän i Stockholm blifvit föreslaget, hvilken förändring ansetts sakna giltig grund.